

OECD *Multilingual Summaries*

Environment at a Glance 2013: OECD Indicators

Summary in Czech

Celý text si můžete přečíst na adrese: 10.1787/9789264185715-en

Stručný pohled na životní prostředí v roce 2013: ukazatele OECD

Přehled v českém jazyce

Náš způsob života v 21. století a rostoucí celosvětová populace vedly k tomu, že základní zdroje, jako vzduch, voda a půda spolu s faunou a flórou, které jsou na nich závislé, jsou pod značným tlakem. Jak se nám daří odstranit přímou souvislost mezi ekonomickým růstem a poškozováním životního prostředí? Odpověď je poněkud nejednoznačná. Na jednu stranu zaznamenáváme určitý pokrok v klíčových oblastech, například v oblasti znečištění ovzduší, dopravy, energií a ochrany vodních zdrojů a biodiverzity, tento pokrok však není dostatečný k dlouhodobému zabezpečení přírodních zdrojů do budoucna.

Zátěž působící na životní prostředí neustále narůstá. Tento nárůst však od 90. let 20. století zaznamenává celkově pomalejší trend než ekonomický růst ekonomik zemí OECD. Uvedený proces bývá odborně označován jako relativní decoupling (jinak řečeno rozpojení vazby).

Energetická náročnost – množství energie potřebné k vytvoření jednotky HDP – v zemích OECD za poslední dvě desetiletí poklesla. Podíl zemního plynu v palivovém mixu vzrostl, celkově však fosilní paliva v dodávkách energie i nadále dominovala. Podíl obnovitelné energie zůstal v zemích OECD relativně stabilní, přibližně 9 % z celkových dodávek. V posledních letech dochází k jeho mírnému růstu. Mezi faktory nejvýrazněji ovlivňující nižší energetickou náročnost můžeme jmenovat strukturální změny v ekonomice, opatření na úsporu energie a pokroky při uplatňování zásad ochrany životního prostředí, technologický pokrok a v některých zemích také přesun energeticky a zdrojově náročné výroby do zahraničí.

Pokrok při snižování spotřeby energie na jednoho obyvatele je mnohem pomalejší, částečně z důvodu 17% navýšení poptávky po energii v oblasti dopravy. **Silniční doprava** nadále dominuje sektoru dopravy, což vede k vyšší spotřebě paliv a dalšímu budování silniční sítě. Tento vývoj má nepochybně negativní dopady na zdraví obyvatelstva a přírodní zdroje. Navzdory úsilí jednotlivých zemí při podpoře rozšíření ekologicky šetrnějších vozidel se výrazně zvýšil počet vozidel na silnicích i celková míra jejich využití. Celkově jsou aktivity v oblasti dopravy stále spojeny s růstem HDP a více než ve třetině zemí OECD míra růstu silničního provozu překračuje míru ekonomického růstu.

Materiálová náročnost – množství materiálních zdrojů potřebných k vytvoření jednotky HDP – se také od roku 1990 snížila. Využití materiálů se od ekonomického růstu v oblasti OECD relativně oddělilo. Daný trend je částečně způsoben oživením sektoru služeb a ekonomickou krizí, částečně zvýšením dovozu a odsunutím výroby náročné na zdroje do zahraničí.

Zemědělská produkce v oblasti OECD rostla v letech 2000 až 2010 pomaleji než v 90. letech 20. století. Současně s tím se zmenšil rozsah zátěže životního prostředí související se zemědělstvím: emise skleníkových plynů, využívání vodních zdrojů a hnojiv a nadbytek živin (potenciální přenos živin do půdy, vody a ovzduší). Důležitým faktorem při dosažení tohoto zlepšení bylo snížení úrovně podpory zemědělství, především těch typů, které životní prostředí nejvíce zatěžují.

Celkově je nutné vyvinout větší úsilí při ochraně přírodních zdrojů a zlepšení kvality životního prostředí pro život, aby bylo možné přesunout se od relativního decouplingu k absolutnímu decouplingu, který by zvrátil devastaci životního prostředí.

Klíčová zjištění

- Z celkového pohledu **emise skleníkových plynů** ve světě stále rostou. V převládající míře je stále nejhojněji mezi těmito plyny zastoupen oxid uhličitý (CO₂). Od roku 1990 **emise oxidu uhličitého (CO₂) v energetické oblasti** rostly v zemích OECD pomaleji než jinde ve světě. V současné době země OECD produkují méně než polovinu světových emisí skleníkových plynů, ale stále jsou emise CO₂ na obyvatele mnohem vyšší, 10 tun na osobu ve srovnání se 4 tunami na osobu ve většině ostatních regionů. Řada zemí OECD se podařilo oddělit trend růstu emisí oxidu uhličitého (CO₂) od růstu HDP, avšak decoupling nedosahuje výraznějších pokroků a v mnoha zemích emise i nadále rostly.
- **Emise oxidů síry (SO_x) a oxidů dusíku (NO_x)** od roku 1990 v zemích OECD jako celku značně poklesly (konkrétně o 69 % a 36 %). Téměř všechny země OECD dosáhly absolutního decouplingu emisí oxidů síry od HDP a dvě třetiny zemí dosáhly absolutního decouplingu emisí oxidů dusíku. V několika zemích OECD však emise NO_x rostly spolu s HDP a stálým nárůstem silničního provozu. Přízemní ozón, koncentrace NO₂, jemné částice a toxické látky znečišťující ovzduší nadále negativně ovlivňují zdraví osob, především v městských oblastech.
- **Čerpání sladké vody** v oblasti OECD je od 90. let 20. století obecně stabilní, navzdory rostoucí poptávce po vodě z různých zdrojů. Tento trend je ovlivněn efektivnějším používáním vodních zdrojů a lepším cenovým systémem, ale také větším využíváním alternativních zdrojů vody, například recyklované nebo odsolené vody. Mnoho zemí OECD dosáhlo relativního decouplingu čerpání vody a růstu HDP, ale výsledky se liší mezi jednotlivými zeměmi i přímo v jejich rámci.
- **Infrastruktura pro čištění odpadních vod** byla značně rozšířena; podíl populace v oblasti OECD připojené k městské čistírně odpadních vod vzrostl z přibližně 60 % na počátku 90. let 20. století na téměř 80 % v roce 2010. Klíčovým úkolem při dalším rozšiřování čistíren odpadních vod v některých zemích je nalezení dalších způsobů, jak zajistit kvalitní zpracování odpadních vod v relativně malých či odlehlých oblastech osídlení. Mnoho zemí zaznamenává rostoucí náklady, které vznikají v důsledku nutnosti udržovat a modernizovat stárnoucí vodovodní a kanalizační sítě.
- **Oblast chráněných území** se zvětšila v téměř všech zemích OECD a v současnosti dosahuje přibližně 11 % celkového území. Tyto oblasti však nejsou vždy dokonalým ztělesněním národní **biodiverzity** a rovněž nejsou dostatečně propojeny. Biodiverzita je stále více ohrožena, především změnou využívání půdy a rozvojem infrastruktury. Mnoho přírodních ekosystémů bylo znehodnoceno a řada **zvířecích a rostlinných druhů** je v zemích OECD ohrožena. Úrovně ohrožení jsou obzvláště vysoké v zemích s vysokou hustotou zalidnění.
- **Zalesněné oblasti** se relativně nezměnily a tvoří přibližně 30 % území zemí OECD. Ve většině zemí OECD je z kvantitativního hlediska správa lesních porostů dokladem udržitelného využití lesů. Mezi zeměmi jsou však výrazné odchylky a mnoho lesů je ohrožováno degradací, rozdělováním a přeměnou v jiný typ půdy. Zvýšená poptávka po dřevě při dosahování cílů stanovených v oblasti obnovitelné energie sehraje stále důležitější roli v komerčním využívání lesů.
- **Komunální odpad** vytvářený v oblasti OECD vzrostl v 90. letech 20. století o 19 %. Tento růst se však od roku 2000 zpomalil. V současné době jeden obyvateľ žijící v oblasti OECD vyprodukuje průměrně 530 kg odpadu ročně, což představuje nárůst o 30 kg v porovnání s rokem 1990, avšak pokles o 30 kg oproti roku 2000. Země OECD ve větší míře upouštějí od ukládání odpadu na skládkách a od jeho spalování a snaží se navrátit využitelné zdroje zpět do ekonomiky prostřednictvím recyklace. V mnoha zemích OECD však skládky stále zůstávají hlavní metodou likvidace.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

Přečtěte si na portálu OECD iLibrary plné znění anglické verze!!

© OECD (2013), *Environment at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264185715-en